

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права №2

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Спадкове право у правових системах України та інших країн»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право» / 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 081 «Право» / 293 «Міжнародне право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2018- 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Спадкове право у правових системах України та інших країн» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» та 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 081 «Право» та 293 «Міжнародне право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 13 с.

Розробники:

Попов Віктор Андрійович, кандидат юридичних наук, асистент
Бровченко Тетяна Ігорівна, кандидатка юридичних наук, асистентка
Рубан Олена Олександрівна, кандидатка юридичних наук, асистентка

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права №2
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри - Яроцький Віталій Леонідович, доктор юридичних наук,
професор

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Спадкове право у правових системах України та інших країн
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладачі	Попов Віктор Андрійович, кандидат юридичних наук, асистент Бровченко Тетяна Ігорівна, кандидатка юридичних наук, асистентка Рубан Олена Олександрівна, кандидатка юридичних наук, асистентка
Контактний телефон	0675888892
E-mail	victorpopov10@gmail.com
Консультації	Відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Не передбачено

Анотація навчальної дисципліни

Спадкове право у правових системах України та інших країн є дисципліною, яка пропонується на вибір студента. Ця дисципліна формує професійні компетентності, розширює теоретичні знання та створює розуміння практичного застосування здобувачів вищої освіти, які навчаються на спеціальності, що входить до галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Студенти мають можливість отримати широкі теоретичні знання з цивільного права та цивільного законодавства, що стосуються питань спадкування, а також окремі практичні навички, які дозволять познайомитись з деякими правовими механізмами у сфері спадкових відносин. При цьому, значна частина уваги приділена аналізу та порівнянню спадкових відносин та механізмів у правових системах різних країн світу. Опанування дисципліни сформує у здобувачів вищої освіти системи поглядів та спеціальних знань в галузі цивільного та спадкового права України та інших країн світу, набуття практичних навичок щодо тлумачення та застосування норм спадкового законодавства України та інших країн світу.

Формат проведення дисципліни: очна серія лекцій і практичних занять. Студенти мають змогу отримувати індивідуальні консультації. Навчальний

курс включає самостійну роботу студентів. Під час сесії формат очний.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів теоретико-практичних знань реалізації права на спадкування, вивчення правових механізмів реалізації таких прав, а також дослідження правових засад і механізмів спадкування в іноземних країнах. Створення для студентів наукового підґрунтя для подальшого вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають під час здійснення спадкових прав.

Завданням вивчення даної навчальної дисципліни є: ознайомити студентів з теоретичними дослідженнями та науковими розробками у сфері здійснення громадянами (спадкоємцями) права на спадкування; дослідити особливості процедур здійснення права на спадкування (прийняття та відмова від спадщини; особливості відмови від спадщини та неприйняття спадщини); розкрити сутність та мету встановлення презумпція прийняття спадщини; навчити застосовувати теоретичні положення на практиці щодо вжиття заходів до охорони спадкового майна; здійснити аналітичну роботу над судовими рішеннями по встановленню додаткового строку прийняття спадщини; розкрити порядок та підстави поділу (виділу) та перерозподілу спадщини; проаналізувати особливості виконання зобов'язань спадкодавця перед кредиторами; дати можливість студентам самостійно виготовити проєкти відповідних документів та розробити пропозиції з удосконалення цивільного законодавства у сфері регулювання спадкових правовідносин.

Окремої уваги приділено порівняльному аналізу під час дослідження спадкових механізмів у іноземних країнах, що дасть можливість студентам орієнтуватися у особливостях правозастосування у різних правових системах на основі співставлення з правовими механізмами в Україні.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про інститут спадкового права;
- опанування базовими категоріями у сфері спадкових відносин;
- визначення актуальних проблем інституту спадкового права, розробка нових ідей для їх подолання;
- проведення порівняльного аналізу інституту спадкового права України та зарубіжних країн;
- дослідження практичного інструментарію та механізмів здійснення спадкових прав;
- розвиток навичок і умінь застосування практичних аспектів спадкових відносин, з урахуванням європейських стандартів і принципів.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: основи римського приватного права, спадкове право, цивільне право, сімейне право.

Кореквізити: сімейне право, міжнародне приватне право.

Постреквізити: речове право, приватне право: сучасні доктрини в судовій правозастосовній практиці.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

Загальних компетентностей:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.

ЗК 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

ЗК 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.

ЗК 15. Здатність реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК 3. Знання і розуміння процесів впливу міжнародного права на функціонування міжнародного співтовариства, взаємодії норм міжнародного права з іншими нормативними міжнародними системами.

СК - 8. Здатність тлумачити міжнародно-правові звичаї, міжнародні договори, односторонні міжнародно-правові акти держав, резолюції міжнародних міждержавних організацій та міжнародних міждержавних конференцій.

Програмних результатів навчання:

ПРН 4. Демонструвати знання джерел міжнародного права як результату процесу міжнародної правотворчості.

ПРН 6. Здійснювати аналіз законодавства України на відповідність нормам міжнародного права.

ПРН 12. Розкрити знання сфер дії національно-правового та міжнародно-правового регулювання громадянства

ПРН 18. Виявляти знання теорії та практики міжнародного приватного права, застосування судами іноземного права, підстави і межі застосування уніфікованих та колізійних норм.

ПРН 21. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних правовідносинах.

ПРН 23. Демонструвати здатність до праці в міжнародно-правовому контексті.

Види навчальних занять та самостійна робота для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Історія виникнення і формування інституту спадкового права. Спадкове право як інститут цивільного права	Історія виникнення і формування інституту спадкового права. Спадкове право як інститут цивільного права	4
2	Загальні положення про спадкування.	Загальні положення про спадкування.	4

	Спадкові правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти та зміст.	Спадкові правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти та зміст.	
3	Спадкування за заповітом	Спадкування за заповітом	8
4	Спадкування за законом	Спадкування за законом	8
5	Здійснення права на спадкування	Здійснення права на спадкування	8
6	Особливості спадкування окремих видів майна. Охорона спадкових прав та управління спадщиною	Особливості спадкування окремих видів майна.	8
7	Спадковий договір	Охорона спадкових прав та управління спадщиною	8
8	Спадкові відносини з іноземним елементом	Спадковий договір	8
9	Захист спадкових прав	Спадкові відносини з іноземним елементом	8
10	Особливості спадкування в країнах Романо-Германської правової системи	Захист спадкових прав	6
11	Особливості спадкування в країнах Англо-Саксонської правової системи	Особливості спадкування в країнах Романо-Германської правової системи	10
12	Особливості спадкування у країнах мусульманського права	Особливості спадкування в країнах Англо-Саксонської правової системи	10
13	-	Особливості спадкування у країнах мусульманського права	10

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1			
2			
3			
4			

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

– опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих

актів України та зарубіжних країн;

- робота над кейсами з питань здійснення та захисту спадкових прав;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Спадкове право у правових системах України та інших країн» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» та 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 081 «Право» та 293 «Міжнародне право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

1. Конституція України : // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 9. – Ст. 19. /зі змінами та доповненнями.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003 р. – № 40. – Ст. 356. /зі змінами та доповненнями
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України “Про судову практику у справах про визнання правочинів недійсними” від 28 квітня 1978 р. зі змінами від 25 грудня 1992 р. // Цивільний кодекс. Цивільний процесуальний кодекс України. Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах / відп. ред. П.І. Шевчук. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 496 с.
4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 6 листопада 2009 р. // Вісник Верховного Суду України. – 2009. – № 12.
5. Постанова Верховного Суду України від 22 грудня 1995 р. № 20 (з наступними змінами) "Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності"// Постанови Пленуму Верховного Суду України (

1995-1998). Правові позиції щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ. – К., 1998.-с. 26-33.

6. Закон України “Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та обмежень” від 01.07.04р // Офіційний вісник України 2004. -№30. – ст.1993

7. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2004 року// Офіційний вісник України. – 2004. - № 10. – ст.63916

8. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №21.

9. Закон України від 19.06.2003 року „Про фермерське господарство”// Голос України. –29.07.2003 року.

10. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р.

11. Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999 р.

12. Про затвердження Положення про Державний реєстр національного культурного надбання: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1992 р. N 466.

13. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням Закону України “Про заставу”: роз'ясненням ВАСУ від 24 грудня 1999 р. N 02-5/602.

14. Про практику вирішення окремих спорів, пов'язаних із забезпеченням виконання зобов'язань: оглядовий лист Вищого господарського суду України від 30 травня 2001 р. N 01-8/637.

Література:

1. Кухарєв О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / О. Є. Кухарєв. – К. : Правова єдність : Алерта, 2013. – 328 с.

2. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право. Академічний курс : підручник / З. В. Ромовська. – 2-ге вид., допов. – К. : Дакор, 2013. – 304 с.

3. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред.: В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. – Х. : Право, 2011–2012. – Т. 1–2.

4. Аверина К. Н. Особенности правового регулирования брачно-семейных отношений, осложненных иностранным элементом / К. Н. Аверина // Международное право и международные организации. – 2012. – No 4. – С. 67–76.

5. Бородаенко А. А. Деятельность Международной комиссии гражданского состояния по обеспечению прав внебрачных детей / А. А. Бородаенко // Современное право. – 2011. – No 3. – С. 116–119.

6. Кернична С. Я. Правове регулювання спадкування та заповітів в європейському законодавстві / С. Я. Кернична // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2011. – Вип. 47. – С. 378–382.

7. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // Право України. – 2013. – No 7. – С. 154–182.

8. Курдельчук Д. Міжнародне спадкування – це складно і просто / Д. Курдельчук, Т. Момонт // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2012. – No 1. – С. 193–196.

9. Курдельчук Д. Ще раз про деякі особливості міжнародного спадкування / Д. Курдельчук // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2011. – No 4. – С. 164–168.

10. О юрисдикции, применимом праве, признании и исполнении решений и принятии и применении аутентичных документов по вопросам наследования и о создании Европейского сертификата о наследовании : Регламент (ЕС) No650/2012 Европейского Парламента и Совета от 4 июля 2012 г. // Журнал международного частного права. – 2012. – No 4. – С. 34–92.

11. Шупінська О. В. Міжнародно-правове регулювання відносин власності при транскордонному спадкуванні / О. В. Шупінська // Університетські наукові записки / Хмельн. ун-т упр. та права. – Хмельницький, 2011. – Вип. 4. – С. 76–81.

12. Гончарова А.В. Цивільно-правові аномалії в спадковому праві України / А.В. Гончарова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Випуск 6-1. Том 1. – С. 197-200.

13. Кобзар В.В. Актуальні питання правового регулювання спадкування за заповітом / В.В. Кобзар // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Випуск 32. Том 2. – С. 45-48.

14. Кухарев, О. Є. Актуальні питання вирішення судами спорів про усунення від права на спадкування // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2017. – № 5. - С. 9-18. - [Режим доступу]: [ORCID: http://orcid.org/0000-0003-2086-9179](http://orcid.org/0000-0003-2086-9179).

15. Чуйкова В.Ю. Правові питання спадкування за заповітом. Автореф. дис... канд. юрид. наук. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 1999

16. Чуйкова В. Правова характеристика спадкового договору // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 4. – С. 3-7

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Електронний, режим доступу: <http://library.nlu.edu.ua/>

2. Сервіс для пошуку наукових джерел Google Scholar. Електронний режим доступу: <https://scholar.google.com.ua>.

3. Офіційний портал Верховної Ради України. Електронний режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України: <http://www.president.gov.ua>

5. Урядовий портал: <https://www.kmu.gov.ua/ua>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові

завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Спадкове право у правових системах України та інших країн» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі

колоквіумів.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34